

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

Nr 3

Marzec — 1952

Rok IV

BIBLIOGRAFIA DOTYCZĄCA OGÓLNONARODOWEJ DYSKUSJI NAD PROJEKTEM KONSTYTUCJI POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ.

Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.
KiW s. 31.

Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej składa się z krótkiego wstępu zawierającego główne zasady Konstytucji oraz — z dziesięciu rozdziałów poświęconych ustrojowi politycznemu i gospodarczo-społecznemu Polski, poszczególnym organom władzy państwowej, organizacji sądownictwa oraz podstawowym prawom i obowiązkom obywateli — zasadom prawa wyborczego.

TEPICHT J. *Konstytucja ludu polskiego.* KiW s. 88.

Broszura zawiera historię powstania projektu Konstytucji na tle przemian społecznych naszego kraju, poczynając od demokracji szlacheckiej poprzez — mieszczańską aż do demokracji ludowej.

Po krytycznym zanalizowaniu dwóch konstytucji z okresu dwudziestolecia niepodległości, autor podkreśla, że projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zapewnia obywatelom niepodległość, pokój i daje władzę w ręce ludu.

W końcowych rozdziałach swej broszury Tepicht omawia prawa i obowiązki obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przewidziane projektem Konstytucji.

WASILKOWSKA Z. *Prawa kobiet w Polsce Ludowej*. KiW s. 48.

Autorka w broszurze podkreśla, że projekt Konstytucji przewiduje nie tylko całkowite zrównanie wobec prawa kobiet z mężczyznami, lecz przyznaje im szereg przywilejów, zwłaszcza w dziedzinie opieki nad matką i dzieckiem; osobny artykuł Konstytucji zapewnia ochronę rodziny przez państwo.

KRUCZKOWSKI L. *Prawo do kultury*. „Czytelnik“ s. 40.

Leon Kruczkowski, znakomity pisarz, prezes Związku Literatów Polskich, porównuje kulturę burżuazyjną i socjalistyczną. Autor stwierdza upadek oświaty, nauki, literatury i sztuki w krajach kapitalistycznych, następnie zaś opisuje rozkwit kultury w krajach demokracji ludowej, ze specjalnym uwzględnieniem osiągnięć w tej dziedzinie Polski Ludowej. W swych wywodach Kruczkowski opiera się na artykułach: 61, 62, 63, 64 i 65 projektu Konstytucji, dotyczących zagadnień kulturalnych i oświatowych.

JAWORSKA H. *Młodzież dyskutuje nad projektem Konstytucji*. KiW s. 32.

Autorka wylicza uprawnienia, jakie przynosi młodzieży projekt Konstytucji, a więc: prawo do udziału w decydowaniu o losach kraju, otwartą drogę do wiedzy, gwarancję pracy, ochronę zdrowia, opiekę nad rozwojem sportu i wychowania fizycznego.

STASIAK L. *Co nowa Konstytucja daje chłopom*. LSW. s. 63.

Autor, sekretarz NKW ZSL, w przystępnej, żywej formie przeprowadza porównanie między opłakanymi stosunkami społecznymi, panującymi w Polsce sanacyjnej — Polsce konstytucji marcowej i kwietniowej, a warunkami, jakie stworzyła dla wsi Polska Ludowa — co znalazło swój wyraz w projekcie Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

SCHAYER W. *Konstytucja prawdziwej wolności*. LSW.
s. 64.

Wacław Schayer, naczelny redaktor „Woli Ludu“, omawia w swej broszurze zdobycze Polski Ludowej na tle projektu Konstytucji; punktem wyjściowym jego rozważań jest kluczowe zagadnienie struktury polityczno-społecznej: sojusz robotniczo-chłopski, będący obecnie w naszym kraju w stadium realizacji.

W uzupełnieniu tych pozycji wspomnieć należy, iż w najbliższym czasie ukażą się na półkach księgarskich następujące broszury dotyczące projektu Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej:

BANASZCZYK E. *Obrona ojczyzny — najświętszy obowiązek obywatela Polski Ludowej*. MON s. 54.

Na tle tysiącletniej historii naszego kraju Banaszczyk przypomina dzieje walk Polaków w obronie ojczyzny. — Te chlubne tradycje podtrzymywać winno Ludowe Wojsko Polskie, którego zaczątki stanowiły Gwardia Ludowa, A. L. i słynna Dywizja Kościuszkowska — to też obowiązkiem patriotycznym każdego obywatela Polski Ludowej jest wypełnienie (odbycie) służby wojskowej, jak to przewiduje projekt Konstytucji.

GABRYL S. *Rozdział kościoła od państwa*. CKSD s. 80.

M. D.

MŁODZIEŻ W LITERATURZE POLITYCZNO-SPOŁECZNEJ

„Znaczenie młodzieży — mówię o młodzieży robotniczo-chłopskiej — polega na tym, że stanowi ona najwdzięczniejszy grunt do budowania przyszłości, że ucieleśnia się w niej i zawiera przyszłość naszego kraju“. (O pracy wśród młodzieży. Z referatu „O wynikach XIII Zjazdu RKP(b)“ wygłoszonego

na kursach sekretarzy powiatowych przy KC RKP(b) 17 czerwca 1924 r.). Oto słowa wypowiedziane przez Stalina, a będące podstawą stosunku Polski Ludowej do młodzieży, która wespół ze starszym pokoleniem buduje lepszą, sprawiedliwszą przyszłość, wolną od wyzysku i groźby wojen.

Jednym z przejawów żywotności tego zagadnienia jest spora ilość publikacji o młodzieży i dla młodzieży jaka się ukazała w Polsce po roku 1945.

Nie sposób na tym miejscu omówić wszystkich pozycji z tego zakresu, to też ograniczymy się tylko do najważniejszych.

I. WODZOWIE I WYCHOWAWCY MŁODZIEŻY.

Twórcy pierwszego socjalistycznego państwa byli jednocześnie wodzami i nauczycielami młodego pokolenia. Jak wielką wagę przywiązywali do spraw młodzieży świadczą ich książki:

LENIN W. I. *Zadania Związku Młodzieży*. Przemówienie wygłoszone na III Ogólnorosyjskim Zjeździe Komunistycznego Związku Młodzieży 2 października 1920. W-wa KiW s. 52.

W słynnym przemówieniu Lenin określa rolę młodzieży i jej organizacji w budowaniu socjalizmu, mówi jak i czego ma się ona uczyć, porusza stosunek proletariatu do kultury ogólnoludzkiej.

Ta niewielka książeczka jest jednym z najważniejszych dokumentów w dziedzinie komunistycznego wychowania młodzieży.

STALIN J. W. *Do młodzieży*. W-wa 1950 KiW s. 40. Biblioteka Zetempowca.

Zbiór wypowiedzi o zadaniach młodzieży i Komsomołu. Stalin porusza w nich sprawy: kierunku pracy wychowawczej w Komsomole, wzrostu masowej organizacji młodzieżowej, wychowania kadr i aktywu w mieście i na wsi, roli organizacji studenckich. — Te same zadania stoją przed naszą młodzieżą, a szczególnie przed aktywem ZMP.

KALININ M. I., wybitny działacz partii bolszewickiej, współpracownik Lenina i Stalina, był niestrudzonym wychowawcą i przyjacielem młodzieży. W swej książce — „*O wychowaniu komunistycznym*“ (W-wa, 1950, Nasza Księgarnia s. 4 nlb, 266, 4 nlb), uczył młodzież jak żyć dla wielkiej idei, dla ojczyzny, od najwcześniejszych lat służyć jej czynnie, wyrabiać w sobie nowy, komunistyczny stosunek do pracy; mówił o podniesieniu kultury narodu radzieckiego.

KIROW S. M. *O młodzieży*. Zbiór artykułów i przemówień. W-wa 1951 KiW s. 174.

Nawiązując do leninowskich zasad wychowania młodzieży, zwraca się Kirow do młodzieży komsomolskiej, jak do świadomych, czynnych obywateli, włączonych w ogólny nurt pracy i zadań narodu, ostrzega ją przed błędami ideologicznymi, zachęca do nauki oraz twórczej pracy i kształcenia się ideologicznego.

II. MŁODZIEŻ RADZIECKA I JEJ CZOŁOWY ODDZIAŁ KOMSOMOŁ

Temat ten zawiera bardzo obfity materiał i zmusza do wyodrębnienia kilku zagadnień.

O życiu młodzieży ZSRR mówi broszura „*Wolna i pełnoprawna młodzież radziecka*“ W-wa 1950 KiW s. 102. Biblioteka młodzieżowa ZMP.

Organizację Komsomołu, jego pracę, udział w wojnie z faszyzmem oraz w powojennej odbudowie kraju omawiają dwie serie: Biblioteka Młodzieżowa ZMP oraz Biblioteka Zetempowca — seria „*Z doświadczeń Komsomołu*“ wyd. Książki i Wiedzy.

Na specjalną uwagę zasługuje bardzo cenny materiał dotyczący organizacji i metod szkolenia partyjnego, agitacji i propagandy. Materiał ten może być wykorzystany również przez oświatowców. Zawarty on jest w broszurach:

Jak przygotować referaty i pogadanki. W-wa 1951 KiW. s. 30, 2 nlb.

Komsomolcy-agitatorzy o swojej pracy. W-wa 1951 KiW. s. 77, 2 nlb.

MATROSOW I. *Zastosowanie literatury pięknej w pracy agitatora.* W-wa 1951 KiW. s. 64.

PROKUSZEW J. *Zastosowanie pomocy naukowych w zespole początkowego szkolenia politycznego.* W-wa 1951, KiW. s. 42.

SAZANOW A. *O wysoki poziom ideowy szkolenia politycznego w Komsomole.* W-wa 1951 KiW. s. 34, 2 nlb.

SMIRNOW J. *Gazetka ścienna drużyny pionierskiej.* W-wa 1951. KiW. s. 14, 2 nlb.

SMIRNOW J. *Komsomolski zespół szkolenia politycznego.* W-wa 1950. KiW. s. 113, 2 nlb.

Wszystkie te broszury są z serii — Biblioteka Zetempowca — z Doświadczeń Komsomołu.

III. MŁODZIEŻ BUDUJE LEPSZE JUTRO.

Nauka.

ANTOCHINA, RAKOWSKA. *Za trzema jeziorami.* Z pracy młodych przyrodników. W-wa 1951 KiW s. 55.

JERSZOWA T. *O pracy Komsomołu w szkole.* W-wa 1950 KiW s. 41, 2 nlb. Biblioteka Młodzieżowa ZMP.

KAFTANOW S. *Komsomoł w walce o przodującą naukę i kulturę.* W-wa 1951 KiW s. 32. Biblioteka Zetempowca — Z doświadczeń Komsomołu.

ŚCIBOR-RYLSKI A. *Stasiek Kaługa staje do współzawodnictwa.* W-wa 1950 KiW s. 37. Biblioteka Przewodników Pracy.

Praca.

Tematowi temu są poświęcone przede wszystkim broszury z serii:

„Młodzież walczy o Plan sześcioletni“,
„Młodzi budują Polskę Socjalistyczną“,
„Młodzież w służbie socjalizmu“.

Wszystkie wydane przez Książkę i Wiedzę.

Oprócz książek omówionych w podanych seriach uka-
zały się:

„Komsomolcy zwyciężają czas“. W-wa 1950 Nasza Księ-
garnia s. 206, 3 nlb.

Książka jest opisem walki komsomolskiej młodzieży le-
ningradzkiej o wykonanie pierwszej powojennej pięcioletki
stalinowskiej. Składają się na nią opowiadania młodych chłop-
ców i dziewcząt z fabryk i warsztatów o realizowaniu współ-
zawodnictwa, racjonalizatorstwa, akcji oszczędnościowej i szko-
leniowej, dzięki którym plan został wykonany przedterminowo.

Obfita literatura dotycząca pracy młodzieży w poszcze-
gólnych gałęziach gospodarki pozwala na wyodrębnienie kilku
tematów: racjonalizatorstwo, współzawodnictwo, oszczędzanie,
szkolenie.

Korabielnikowcy. W-wa 1950 KiW s. 72, 3 nlb.

MOŻAJSKI A., CZERTKOW B. *Opieka zakładu produk-
cyjnego nad młodym robotnikiem*. W-wa 1951 KiW s. 41, 2 nlb.
Seria — Młodzież w Służbie Socjalizmu.

KAŃKOWICZ J. *O nowych metodach pracy w prze-
myśle*. W-wa 1951 KiW s. 71, 1 nlb. Biblioteka Zetempowca.

WYRZYKOWSKA K. *Pionierzy młodzieżowego współ-
zawodnictwa w przemyśle włókienniczym*. W-wa 1951 KiW s.
61, 1 nlb. Młodzi budują Polskę Socjalistyczną.

Budownictwo.

AKSANOW S. *Ulica młodości*. W-wa 1951 KiW s. 59.
Seria — Młodzież w Służbie Socjalizmu.

ANDIJEWSKAJA Ł. *Szkoła mistrzów*. W-wa 1951 KiW
s. 38, 2 nlb. Seria — Młodzież w Służbie Socjalizmu.

DZIAKOWICZ K. *Mój list do skrzynki pomysłów*. W-wa 1949
KiW s. 25. Biblioteka Przodowników Pracy.

Rolnictwo.

OLBRYCHT J., WIŚNIEWSKI J. *Młódzież walczy o nową wieś*. W-wa 1951 L.S.W. s. 73, 2 nlb.

MAŁOW N. *Walery Gawriuszew*. W-wa 1951 KiW s. 58. *Młódzież w Służbie Socjalizmu*.

Młodzi hodowcy. W-wa 1951 KiW s. 52, 2 nlb. Biblioteka Zetempowca — Z doświadczeń Komsomołu.

Przemysł skórzany.

KORABIELNIKOWA L. *Nasza próba kompleksowego oszczędzania*. W-wa 1951 KiW s. 65. *Młódzież w Służbie Socjalizmu*.

Przeobrażenie przyrody.

Na trasie kanału Wołga — Don. W-wa 1951 KiW s. 32, 2 nlb. Biblioteka Zetempowca — Z doświadczeń Komsomołu.

Przemysł Włókienniczy.

LIPIŃSKA H. *Mój awans*. W-wa 1950 KiW s. 29. *Młodzi Budują Polskę Socjalistyczną*.

RÓŻNIEWA A., KONONIENKO L. *Dla ciebie ojczyzno*. W-wa 1951 KiW s. 89. *Młódzież w Służbie Socjalizmu*.

SIZOW N. *Maria Wołkowa*. W-wa 1950 KiW s. 68. *Młódzież w Służbie Socjalizmu*.

Plan Sześćioletni.

OCIEPKO W. *Młódzieży naprzód do walki o Plan Sześćioletni*. W-wa 1950 Z.M.P. s. 61.

Plan Sześćioletni i zadania młodzieży w budownictwie socjalistycznym. W-wa 1950 Z.M.P. s. 61.

ZENIEWSKA. *Co da młodzieży Plan Sześćioletni*. W-wa 1951 KiW s. 42, 2 nlb. — *Młódzież Walczy o Plan Sześćioletni*.

WITKOWSKA I. *Młdzież buduje*. W-wa 1950 KiW s. 32. Biblioteka Przodowników Pracy.

ZIEMSKI M. *Potok na Muranowie nie zamarł*. W-wa 1951 KiW s. 50, 1 nlb. Seria — Młdzież walczy o Plan Sześciolletni.

Górnictwo.

KUREK T. *Szkoły sześciolatki*. W-wa 1951 KiW s. 79. Seria — Młdzież Walczy o Plan Sześciolletni.

W pierwszej części tej broszury umieszczony jest reportaż o słynnej górniczej brygadzie młodzieżowej Alfreda Kawczyka.

ENING G. *Od hałdy do technikum*. W-wa 1950 KiW s. 33. Biblioteka Przodowników Pracy.

Elektrótechnika.

LUBIMOW B. *Edward Freibergs, łotewski przodownik pracy*. W-wa 1950 KiW s. 103. Biblioteka Przodowników Pracy.

Metalurgia.

Chorążowie nowatorstwa. W-wa 1951 KiW s. 118. Seria — Młdzież w Służbie Socjalizmu.

ŁYKOWSKI M. *Ja tylko usprawniłem*. W-wa 1949 KiW s. 53. Biblioteka Przodowników Pracy.

MAKAROW M. *Uczniowie majstra Sidorowa*. W-wa 1951 KiW s. 62. Seria — Młdzież w Służbie Socjalizmu.

RABINOWICZ I. *Młdzież pewnej fabryki*. W-wa 1951 KiW s. 142. Seria — Młdzież w Służbie Socjalizmu.

WARNEŃSKA M. *Na „Florianie“ hartuje się stal*. W-wa 1951 KiW s. 61, 2 nlb. Seria — Młdzież walczy o Plan Sześciolletni.

IV. MŁODZIEŻ NRD.

Spółceństwo polskie z uwagą i sympatią obserwuje walkę młodzieży niemieckiej o pokój i wolne życie w wolnej ojczyźnie. Mówią o tym książki:

BREDEL W. *50 dni*. W-wa 1951 MON s. 113, 1 nlb.

HAUPTMAN H. *Młodzież buduje zaporę*. W-wa 1951 Czytelnik s. 104.

OSMAŃCZYK E. *Młode Niemcy*. W-wa 1951 Czytelnik s. 162, 3 nlb.

V. WALKA O POKÓJ.

EMERSON P. *My młodzież USA*. W-wa 1951 KiW s. 97, 2 nlb. Biblioteka Zetempowca.

Naprzód młodzieży świata. Cztery lata działalności ŚFMD. W-wa 1950 KiW s. 135.

Seria — Młodzież Świata Walczy o Pokój, wyd. KiW — dotychczas ukazały się broszurki:

ISZTWAN KADASZ. *Węgierska młodzież buduje socjalizm*. W-wa 1951 KiW s. 14, 2 nlb.

LIPSKI W. *Vietnam i jego młodzież*. W-wa KiW s. 106.

VI. ALBUMY.

Przy organizowaniu wystaw dużą pomocą mogą być albumy poświęcone zagadnieniu młodzieży.

Album *Młodzi miczurinowcy*, wydany przez KiW w 1951 r. Towarzystwo Przyjaźni Polsko-Radzieckiej pokazuje twórczą pracę młodzieży radzieckiej w dziedzinie agrobiologii.

Album *Polska Ludowa i jej młodzież*. W-wa 1951 KiW, wydany z okazji III Światowego Festiwalu Młodzieży w Berlinie pokazuje naszą młodzież przy nauce i pracy, na dobrze zasłużonych wczasach i jest dokumentem jej radosnego twórczego życia.

opr. J. B.

Motto

„Gazeta jest nie tylko zespołowym propagatorem i zespołowym agitatorem, lecz także zespołowym organizatorem. W tym ostatnim aspekcie można ją porównać z rusztowaniem ustawionym wokoło budowanego gmachu, które zaznacza kontury budowy, ułatwia kontakt pomiędzy poszczególnymi budowniczymi, sprzyja podziałowi pracy i przeglądowi ogólnych rezultatów osiągniętych przez zorganizowaną pracę“.

W. Lenin, Dzieła, t. 5.

Romana Łukaszewska

GAZETA I CZASOPISMO W BIBLIOTECE

W szeregu artykułów na łamach „Poradnika Bibliotekarza“ omówiona została sprawa opracowania bibliotecznego i przysposobienia czasopism do użytku czytelników. Zadaniem niniejszego artykułu jest podanie ogólnych wskazówek dotyczących pracy z czytelnikiem przy pomocy czasopisma.

W życiu szerokich mas pracujących Polski Ludowej doniosłą rolę odgrywa prasa. Ona to przyczynia się poważnie do wychowania świadomych budowniczych socjalizmu, mobilizuje ich do podejmowania i realizowania poważnych zadań, stojących w chwili obecnej przed naszym krajem i wszystkimi narodami miłującymi i utrwalającymi pokojowy ład na świecie; ona wskazuje drogi i sposoby umacniania tego pokoju, sposobi do walki z zakusami wojennymi krajów imperialistycznych. Zadaniem bibliotekarza jest stworzenie takich warunków w bibliotece, aby prasa docierała do wszystkich czytelników oraz stosowanie takich form pracy z gazetą i czasopismem, które wzmocnią ich oddziaływanie na szerokie masy pracujące.

Koniecznym warunkiem właściwego realizowania tych zadań jest należyta postawa i odpowiednie przygotowanie bibliotekarza. Powinien on brać aktywny udział we wszelkich przejawach życia zbiorowego własnego terenu, pracować usilnie nad swoim wyrobieniem poli-

tycznym i pogłębianiem wiadomości z różnych gałęzi wiedzy. Wielką pomocą będzie mu tutaj współpraca i życzliwy, pełen wzajemnego zrozumienia kontakt z aktywną organizacją politycznych, społecznych, instytucji oświatowo-kulturalnych; czytanie dzienników i innych czasopism, znajomość literatury, słuchanie audycji radiowych, uczestnictwo w odczytach, prelekcjach, pogadankach. Tylko taka podbudowa pozwoli mu na przeprowadzenie właściwej propagandy prasy wśród czytelników, na stosowanie odpowiednich i różnorodnych form pracy z czasopiśmem.

Pierwszym zadaniem bibliotekarza jest poinformowanie czytelników jakimi czasopismami rozporządza biblioteka. Najlepiej to zrobić w formie ładnej, przyciągającej uwagę czytelnika planszy, którą zawieszamy na widocznym miejscu. Jeśli w bibliotece posiadamy niewielką ilość czasopism wypisujemy ich nazwy wyraźnym, czytelnym piśmem, dzieląc na dwie grupy: najpierw dzienniki, a później inne czasopisma i podajemy krótkie informacje o każdym z nich np. „Trybuna Ludu“ — dziennik, organ centralny KC PZPR; „Głos Olsztyński“ — dziennik miejscowy; „Życie Literackie“ — miesięcznik literacki; „Górnik“ — miesięcznik, pismo zawodowe itp.

Jeśli biblioteka rozporządza większą ilością czasopism, spisowi ich nadajemy układ działowy, jak to podano na wkładce do niniejszego numeru.

W pracy z czasopiśmem w bibliotece stosuje się formy żywego słowa i formy oglądowe (wizualne). Do pierwszych zaliczamy: 1) głośne czytanie gazet; 2) przegląd prasy; do drugich — 1) gazetki ściennie; 2) wystawki czasopism; 3) katalogi.

Głośne czytanie gazet powinno być najczęściej stosowaną formą pracy z dziennikiem. Celem jego jest zapoznanie czytelników z najważniejszymi zagadnieniami polityczno-gospodarczymi, poinformowanie o zaszytych wypadkach wewnątrz kraju i w skali międzynarodowej, ułatwienie zebránym zrozumienia tych materiałów oraz podkreślenie zadań lokalnych i zmobilizowanie słuchaczy do ich realizacji przez omó-

wienie podejmowanych i wykonywanych zobowiązań, wyników współzawodnictwa poszczególnych zakładów pracy, pomysłów racjonalizatorskich, usprawniających pracę i podnoszących wydajność produkcji.

Przy doborze materiałów do czytania, bibliotekarz powinien mieć na uwadze te artykuły, które wyrabiają w słuchaczach patriotyzm, socjalistyczny stosunek do pracy, mobilizują do realizacji Planu 6-letniego, przyczyniając się do zwalczania w ich świadomości przeżytków kapitalistycznego myślenia.

Oprócz tego rodzaju głośnego czytania gazet o charakterze ogólnoinformacyjnym można również organizować tak zwane c z y t a n i a t e m a t y c z n e. Wówczas bibliotekarz, kierując się potrzebami czytelników, ich zainteresowaniami i biorąc za podstawę aktualne akcje polityczne i gospodarcze, poświęca kilka spotkań z czytelnikami na czytanie artykułów związanych z określonym tematem np. „Dziesięciolecie Polskiej Partii Robotniczej“, „Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej“, „Akcja skupu zboża“, „Przodownicy w budownictwie“ i inne. Celem tego rodzaju czytania jest pogłębianie i rozszerzanie wiadomości związanych z omawianym zagadnieniem.

Drugą formą pracy (żywego słowa) z czytelnikiem przy pomocy gazety są p r z e g l ą d y p r a s y czyli popularnie zwane „prasówki“. Zadaniem przeglądu prasy jest głębsze i wszechstronniejsze naświetlenie materiałów, jakie przynosi ze sobą prasa bieżąca. Przegląd prasowy przybiera najczęściej formę pogadanki, której treść stanowi materiał dobrany z szeregu różnych dzienników i czasopism. Przegląd prasy, podobnie jak głośne czytanie gazet, może naświetlać różnorodne zagadnienia zaszłe w omawianym okresie czasu (tydzień, miesiąc itp.), może też dotyczyć tylko jednego tematu jak np. „Nowa Huta — miasto młodzieży“. W tym ostatnim wypadku bibliotekarz zbierze materiały nie tylko z prasy bieżącej, ale i dawniejszej i ukaże słuchaczom obraz Nowej Huty w chwili jej powstania, wspinała, pełną rozmachu rozbudowę oraz wizję jej przyszłości.

Sprawie przygotowania głośnego czytania gazet oraz przeglądu prasy bibliotekarz powinien poświęcić wiele uwagi. Im-

prezy te mogą mieć charakter stały, mogą być również organizowane dorywczo. Na przykład czytanie gazet może odbywać się w bibliotece systematycznie i dotyczyć przeglądu wydarzeń za określony okres czasu, jak tydzień lub miesiąc. Wówczas bibliotekarz wywiesza plakat informacyjny, podający stały termin głośnego czytania (dzień i godzinę). Plakat powinien posiadać formę estetycznej planszy, ozdobionej ilustracjami lub okładkami tytułowymi czasopism. Plansza ta służy bibliotekarzowi przez dłuższy czas. Jeśli głośne czytanie dzienników jest imprezą dorywczą (najczęściej dotyczyć to będzie czytań tematycznych) poinformowanie o nim czytelników wymaga specjalnego plakatu. Plakat taki dobrze jest opatrzyć ilustracją, hasłem, czy cytata wiążącą się z tematem głośnego czytania, uzupełnić zestawieniem książek, związanych z omawianym tematem. (Patrz wkładka ilustracyjna do niniejszego numeru).

Niezmiernie ważną sprawą jest odpowiedni dobór materiału do głośnego czytania i przeglądu prasy. Tutaj należy przede wszystkim wziąć pod uwagę cel jaki chcemy osiągnąć poprzez organizowaną imprezę, a więc czy chodzi nam o zapoznanie czytelników z bieżącymi zagadnieniami, omawianymi przez prasę codzienną, czy też o poruszenie i naświetlenie jakiegoś określonego tematu. Zarówno w pierwszym, jak i w drugim wypadku bibliotekarz musi sumiennie zapoznać się z wiadomościami, które przynosi zarówno prasa ogólnokrajowa (np. Trybuna Ludu) jak i miejscowa (np. Dziennik Łódzki). W wypadku przeglądu prasy bibliotekarz musi sięgnąć do szeregu dzienników i czasopism. Po przyswojeniu sobie tych wiadomości bibliotekarz dokonuje wyboru najwłaściwszego materiału.

W jaki sposób zorientować się co w gazecie jest najważniejsze?

Przed wszystkim pomoże tutaj bibliotekarzowi jego wyrobienie polityczne, stałe czytanie prasy i orientacja w bieżących zagadnieniach polityczno-gospodarczych. Wskazówką bardziej formalną i praktyczną jest miejsce zamieszczanych artykułów. Naogół biorąc w prasie codziennej artykuły wstępne poświęcone są najważniejszym zagadnieniom gospodarczo-poli-

tycznym. Poza tym każdy dziennik ma pewien stały układ i skoro raz się z nim zapoznamy, bez trudu będziemy mogli klasyfikować zawarty w nim materiał.

Bibliotekarz powinien dążyć do tego, aby wybierać artykuły i korespondencje, które naświetlają najważniejsze zagadnienia polityczno-gospodarcze, odpowiadające poziomowi, wyrobieniu i wymaganiom słuchaczy. To samo dotyczy przeglądu prasy z tym, że prowadzący pogadankę omawia te materiały na podstawie szeregu dzienników i czasopism.

Należy pamiętać, że punktem ciężkości, zarówno głośnego czytania, jak i przeglądu prasy, jest powstała po nich dyskusja czy też odpowiedzi na pytania. Poprzez właściwe odpowiedzi i właściwe pokierowanie dyskusją, prowadzący przyswaja słuchaczom najwartościowsze i najaktualniejsze materiały, jakie przynosi ze sobą prasa. Dyskusja w sposób najlepszy naświetla wszelkie zagadnienia, pozwala je zrozumieć, uczy słuchaczy wyciągania właściwych wniosków z przeczytanej gazety czy innego czasopisma. Często w dyskusji mogą paść ze strony słuchaczy nieoczekiwane pytania — prowadzący musi być przygotowany do udzielenia na nie odpowiedzi. Ta część głośnego czytania i przeglądu prasy musi być bardzo skrupulatnie przygotowana przez bibliotekarza. Niejednokrotnie uzupełni on omawiane zagadnienia przez podanie wykazu książek, związanych z nimi tematycznie, odczytanie urywka z książki, krótkiego reportażu, wiersza itp. Dobrze jest zgromadzić na taką imprezę materiały, które stanowić mogą ilustrację omawianych zagadnień, a więc wykresy, mapy, wyniki współzawodnictwa, fotografie przodowników pracy itp. W związku z tematem głośnego czytania lub przeglądu prasy pożądanym jest zorganizowanie małej wystawki książek, traktujących o tym samym zagadnieniu. Wystawka, uzupełniona artykułami z dzienników i innych czasopism, powinna pozostać w bibliotece przez kilka dni.

Należy pamiętać, że czytania czy prelekcja powinny trwać nie dłużej niż 20—30 minut. Całość, łącznie z odpowiedziami na pytania i dyskusją, nie może przekraczać jednej godziny.

Czytanie i przegląd prasy może przeprowadzać bibliotekarz lub zaproszony prelegent, czy wyrobiony czytelnik.

Dalsze formy pracy z gazetą i czasopismem omówimy w następnym numerze.

Jadwiga Czarnecka

UKŁADANIE KATALOGU SYSTEMATYCZNEGO (DZIESIĘTNEGO)

Katalog systematyczny sporządza się z kart głównych — takich, jakie służą do sporządzania katalogu alfabetycznego. Dlatego też dla każdej książki należy napisać, poza kartką do katalogu alfabetycznego, również kartkę do katalogu systematycznego. Jeżeli książka zakwalifikowana jest do kilku działów, należy sporządzić do każdego działu jedną kartkę.

Mówiliśmy już o tym, że symbole umieszcza się zarówno na kartkach do katalogu alfabetycznego jak i na kartkach do katalogu systematycznego. Jeżeli mamy symbol złożony, tzn. jeżeli książka zakwalifikowana została do kilku działów, należy na kartkach do katalogu systematycznego podkreślić symbol tego działu, do którego kartkę przeznaczamy. Np. w symbolu złożonym z dwóch znaków 335 : 32 podkreślamy na jednej kartce znak 335, na drugiej 32.

Mając gotowe kartki rozkładamy je następnie wg. grup do których zostały zakwalifikowane, kierując się podanymi na kartkach (w symbolach złożonych — podkreślonymi) symbolami, a więc bieramy oddzielnie kartki oznaczone symbolem 1, oddzielnie oznaczone symbolem 3, symbolami: 32 i 33, 335 itd.— tworząc w ten sposób grupy katalogu systematycznego.

Gdy skutek powiększenia się księgozbioru bardzo wzrośnie liczba kartek w obrębie poszczególnych grup, należy rozbić je na grupy bardziej szczegółowe. Aby tego dokonać musimy sklasyfikować daną grupę książek bardziej dokładnie.

W obrębie każdej grupy układamy kartki wg. alfabetu opierając się na tych samych zasadach, które stosuje się przy układaniu katalogu alfabetycznego. W ramach działu 92 życiorysy indywidualne układa się wg. nazwisk osób, których doty-

czą, życiorysy zbiorowe i pamiętniki — normalnie wg. nazwisk autorów. Życiorysy zbiorowe umieszcza się na początku lub na końcu działu.

Ułożone alfabetycznie grupy kartek układamy w katalogu w takiej kolejności, w jakiej podane są działy i poddziały w tablicach.

Przed każdym działem czy poddziałem umieszczamy kolorową kartonową kartkę rozdzielczą, na której piszemy symbol i nazwę danego działu oraz, w miarę potrzeby, odsyłacze do innych pokrewnych działów katalogu, np. na kartce rozdzielczej do działu 335 *Wojskowość* podamy odsyłacz: *Technika i inżynieria wojskowa* — zob.: 62.

Niektóre grupy możemy łączyć w jeden układ, np. z poddziałów: 66, 67, 68, 69 utworzyć jedną grupę i wszystkie kartki z tymi symbolami uszeregować w jednym układzie alfabetycznym. Tak samo można postąpić z poezjami i utworami dramatycznymi.

Wspominaliśmy już o tym w artykule poprzednim (patrz Nr 2/52 „Poradnika“) omawiając grupy wchodzące w skład działu 3. Połączyliśmy tam w taki sam sposób grupy 32 i 33 oraz grupy 34 i 35.

Jeżeli postąpimy w opisany powyżej sposób, musimy na kartkach rozdzielczych napisać symbole i nazwy tych poddziałów, które składają się na daną grupę. Np. 8- 1, 8- 2 *Poezja i Dramat*. Zamiast jednak wymieniać wszystkie symbole i nazwy, możemy je podać sposobem skróconym, np. 66/69 *Przemysł i rzemiosło*, 32/33 *Polityka i ekonomia*, 34/35 *Prawo. Administracja* itp.

Kartki układamy w pudełku, lub w szufladzie kartoteki; na szyldziku pudełka (szufladki) piszemy: „Katalog rzeczowy“, lub „Katalog systematyczny“ i podajemy symbole i nazwy działów, które dane pudełko (szufladka) zawiera.

Kartki obejmujące utwory literatury pięknej, a więc *Belletrystykę dla dorosłych*, *Książki dla dzieci i młodzieży*, oraz *Poezje i dramaty* wyodrębniamy, układając je w oddzielnym pudełku.

Aby ułatwić czytelnikom korzystanie z katalogu systematycznego należy umieścić na ścianie, obok katalogów, estetycznie i czytelnie napisany spis działów, uwzględnionych w katalogu (tzn. ustalony schemat) w ich właściwym układzie oraz alfabetyczny skorowidz działów i poddziałów z podaniem symboli.

ROczne WYTYCZNE DO PRACY Z CZYTELNIKIEM *)

I.

W celu zorientowania bibliotekarzy o kierunku w jakim winna pójść praca z czytelnikiem w r. 1952 podaje się przykładowo roczny, ramowy program pracy. Za podstawę przy jego opracowaniu wzięto nie daty jak w roku ubiegłym, lecz zagadnienia, które będą wymienione poniżej. Tematyka wymieniona w wytycznych nie jest wyczerpująca. W toku pracy należy ją uzupełnić zadaniami aktualnymi, które wyłoni życie bieżące.

Wytyczne nie są sztywnym programem, od którego nie wolno odstępować. Śledząc życie bieżące i znając potrzeby swego środowiska, bibliotekarze winni zrealizować z wytycznych to, co jest w danej chwili najniezbędniejsze dla określonego środowiska. Własna inicjatywa i pomysłowość bibliotekarza, umiejętność wybierania i przystosowywania materiału do poziomu i potrzeb czytelnika, będą najlepszą gwarancją właściwego wykorzystania wytycznych. Konieczność wszechstronnego rozwoju czytelnika, czuwanie nad jego poziomem ideowo-politycznym, konieczność udzielania pomocy w pracy produkcyjnej i pracy samokształceniowej nakazuje przestrzegać, przy opracowaniu przez biblioteki szczegółowych planów pracy, następujących zasad:

1. wiązania problematyki z potrzebami życia bieżącego,
2. równomiernego propagowania literatury polityczno-społecznej, popularno-naukowej i pięknej,

---

*) Wytyczne Centralnego Zarządu Bibliotek w zakresie pracy z czytelnikiem na rok 1952.

3. realizowania planu przy pomocy różnorodnych form pracy,
4. przestrzegania by plany pracy były realne, tzn. dawały gwarancję wykonania.

Zgodnie z uwagami i przykładami podanymi w wytycznych na I kwartał br. należy starać się w miarę możliwości o łączenie pokrewnych, oraz o rozszerzenie i pogłębienie poszczególnych zagadnień. Przypadające np. w jednym kwartale, choć nie w tym samym miesiącu, rocznice urodzin i zgonu wielkich uczonych, działaczy, pisarzy, artystów itp. można uczcić wspólną wystawą, grupującą postacie wg pokrewnej dziedziny wiedzy lub pokrewnej tematyki. (np. Darwin—Łysenko, Newton—Galileusz—Kopernik itp.). Rocznice powstania „Proletariatu“ można uczcić wystawą o rozszerzonej problematyce, uwzględniając historię rozwoju ruchu robotniczego w Polsce, ze szczególnym podkreśleniem roli „Proletariatu“.

II.

Zadania i treść pracy bibliotek

W celu wychowania czytelników w duchu świadomości socjalistycznej, powiązania ich z życiem polityczno-społecznym środowiska, kraju i świata i zmobilizowania do aktywnego współdziałania przy realizacji planu 6-letniego należy:

1. wzmóc propagandę literatury polityczno-społecznej ze szczególnym uwzględnieniem następujących zagadnień:

podstawy marksizmu-leninizmu (B-ka szkolenia partyjnego, B-ka Klasyków Marksizmu-Leninizmu, Mała biblioteczka marksizmu-leninizmu jako pomoc przy studiowaniu historii WKP(b) itp.).

walka o pokój (Polska, ZSRR, Kraje Demokracji Ludowej, NRD, oraz kraje imperialistyczne).

Sprawy polskie.

Konstytucja polska. Z uwagi na wagę tego zagadnienia biblioteki wszystkich typów organizacyjnych winny:

1. uprzystępnąć czytelnikom projekt Konstytucji,

2. śledzić prasę, nowe wydawnictwa i przy pomocy wystaw i gazetek ściennych udostępnić zebrane materiały czytelnikom.
3. na specjalnej tablicy informacyjnej, umieszczonej w miejscu łatwo dostępnym dla czytelników umieszczać ciekawsze wypowiedzi przedstawicieli społeczeństwa, ewentualnie zgłoszone przez nich poprawki, oraz daty i terminy audycji radiowych, poświęconych omówieniu Konstytucji.
4. przy pomocy haseł i napisów propagandowych zachęcać czytelników do wzięcia udziału w ogólnonarodowej dyskusji nad projektem Konstytucji,
5. w porozumieniu z miejscową organizacją partyjną i przy współudziale Tow. Wiedzy Powszechnej (TWP) oraz Artosu organizować na terenie bibliotek odczyty i dyskusje.

Plan 6-letni (zwrócić uwagę na rozpoczęcie 3 roku Planu 6-letniego, na nowe obiekty budownictwa socjalistycznego, na przedterminowe wykonanie planu przez niektóre zakłady przemysłowe, na racjonalizatorstwo i jego znaczenie, na przodowników pracy itp.).

Przeobrażenie wsi polskiej (zwrócić uwagę na znaczenie agrobiologii i agrotechniki dla rozwoju gospodarczego wsi, na rozwój spółdzielczości produkcyjnej, rolę POM-ów, SOM-ów, na akcje: siewną, żniwną, kontraktacji bydła i trzody chlewnej, skupu zboża i ziemniaków, dożynki itp.).

Znaczenie przyjaźni polsko-radzieckiej (podkreślić pomoc ZSRR przy budowie wielkich obiektów przemysłowych, wymianę doświadczeń, współpracę kulturalną itp.).

Znaczenie współpracy Polski Ludowej z Krajami Demokracji Ludowej oraz NRD (zwrócić uwagę na rozwój gospodarczy krajów Demokracji Ludowej oraz NRD, umowy gospodarcze z Polską, konferencje kulturalne, wzajemną pomoc itp.).

Sprawy międzynarodowe:

Udostępnić literaturę dotyczącą: ONZ, remilitaryzacji Trizonii, utworzenia Wehrmachtu, sprawy Egiptu, Iranu, Korei, Vietnamu, Malajów, Indii, Chin itp.).

W celu utrwalenia naukowego poglądu na świat, rozszerzenia horyzontu myślowego czytelnika wiedzy i budzenia zainteresowań wzmóc propagandę literatury popularno-naukowej z różnych dziedzin wiedzy, np.:

- agrobiologia (jej zdobycze i zastosowanie w rolnictwie),
- biologia (np. jak powstało życie na ziemi, wielcy przyrodnicy, przeobrażanie przyrody itd.),
- astronomia i kosmogonia *) (np. pochodzenie światów, budowa wszechświata, system słoneczny, początek i wiek ziemi itp.),
- fizyka i chemia (elektryczność i jej znaczenie, atom, rozbięcie atomu itp.),
- technika i wynalazki (np. pomysły racjonalizatorskie w dziedzinie przemysłu, rolnictwa i budownictwa, telewizja, radar, itp.),
- higiena (np. higiena matki i dziecka, higiena pracy, choroby społeczne, alkoholizm, ratownictwo itp.),
- wychowanie (wychowanie dziecka w domu, szkole, w organizacjach młodzieżowych itp.),
- wychowanie fizyczne (np. znaczenie umasowienia sportu dla podniesienia stanu zdrowotnego mieszkańców wsi i miasta, rodzaje sportów).

3. W celu podniesienia kwalifikacji zawodowych, przygotowania nowych kadr dla realizacji Planu 6-letniego:

wzmóc propagandę literatury technicznej a w o d o w e j z uwzględnieniem charakteru produkcyjnego terenu, np. techniczne książki o górnictwie, rolnictwie, hutnictwie, budownictwie, włókiennictwie, przemyśle przetwórczym itp.

4. W celu rozczytania czytelnika, oddziaływania wychowawczego poprzez problematykę zawartą w powieściach, wyrabiania smaku i poczucia estetycznego —

---

*) Nauka zajmująca się przeszłością wszechświata, jego powstaniem i rozwojem.

wzmóc propagandę wartościowej i postępowej literatury pięknej, ze szczególnym uwzględnieniem:

współczesnej literatury polskiej,
współczesnej literatury radzieckiej,
współczesnej literatury krajów demokracji ludowej oraz NRD,
współczesnej literatury innych krajów,
klasyków polskich i obcych,
postępowej literatury międzynarodowej.

5. W celu powiązania bibliotek z życiem bieżącym włączyć się w ogólne akcje polityczne, gospodarcze i kulturalne.

a. akcje polityczno-społeczne.

np. 10-lecie Polskiej Partii Robotniczej (styczeń—luty),
Konstytucja Polska (luty—marzec—kwiecień),
Międzynarodowy Dzień Kobiet (marzec),
1 Maj — święto klasy robotniczej,
22 lipca — rocznica PKWN,
Rewolucja Październikowa itp.

b. akcje gospodarcze.

np. budowa wielkich obiektów gospodarczych, zakładanie nowych spółdzielni produkcyjnych, akcja siewna, żniwna, dożynki, kontraktacja bydła i trzody chlewnej.

c. akcje kulturalno-oświatowe.

np. Tydzień Oświaty, Książki i Prasy,
Wiek Oświecenia itp.

6. W celu przybliżenia czytelnikom określonych postaci bojowników, wielkich uczonych, wynalazców, racjonalizatorów, przodowników pracy itp.

organizować na terenie biblioteki i poza nią imprezy biblioteczne, jak:

odczyty, wieczory dyskusyjne, wystawy, głośnie czytania itp. poświęcone ich życiu i działalności.

np. Bojownicy: Waryński, Marchlewski, Róża Luksemburg, Dzierżyński i in.

Uczeni: Curie-Skłodowska, Darwin, Pawłow, Newton, Galileusz, Kopernik i in.

M u z y c y : Chopin, Moniuszko, Szymanowski i in.

7. W celu rozszerzenia i pogłębienia oddziaływania wychowawczego na szerokie masy pracujące, oraz dla pogłębienia i rozszerzenia propagandy czytelnictwa współpracować z organizacjami polityczno-społecznymi, kulturalno-oświatowymi, młodzieżowymi.

np. współpraca przy organizacji imprez,
wymiana doświadczeń między bibliotekami,
wymiana eksponatów, spisów zalecającej literatury,
wspólna organizacja konkursów,
współpraca przy organizacji akcji księgonoszy,
uzgodnienie terminów imprez itp.

8. Zorganizować współpracę bibliotek gminnych i punktów bibliotecznych ze świetlicami gminnymi i gromadzkimi.

9. Współpracować przy organizacji i prowadzeniu zespołów czytelniczych dla absolwentów kursów początkowego nauczania.

III.

Wytyczne uzupełniane będą spisami zagadnieniowymi, nadsyłanymi do bibliotek w miarę ich opracowywania.

WŚRÓD KSIĄŻEK

BAHDAJ ADAM. *Ich pierwszy start*. W-wa 1951. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza s. 314, 1 nlb.

Książka Adama Bahdaja jest bodaj pierwszą próbą powieści sportowej, której bohaterem nie jest pojedynczy człowiek lecz zespół — w danym wypadku zespół wiejskiej młodzieży zetempowskiej. W szlachetnej rywalizacji z innymi zespołami, osiąga on coraz lepsze wyniki w opanowaniu sprawności sportowej, zdobywa pierwsze miejsce w mistrzostwach narciarskich Podhala.

Akcja powieści toczy się w małej wiosce podhalańskiej Łopusznej. Andrzej Łyszczarz, jeden z najlepszych polskich skoczków narciarskich, na skutek poważnego wypadku trafia do szpitala. Tam spotyka się z zapalonym i ideowym instruktorem młodzieżowym Okręglakiem. Pod jego wpływem postanawia porzucić szeregi zawodowego sportu, pełnego at-

mosfery niezdrowej konkurencji i oddać się szkoleniu narciarzy, pochodzących ze środowiska młodzieży chłopskiej. Po przyjeździe do zdrowia, zakłada z pomocą Okręglaka, Ludowy Zespół Sportowy dla młodzieży zetempowskiej, zamieszkałej w okolicach Łopusznej.

Zdawałoby się, że tworzenie zespołu sportowego, w okresie otwarcia szerokich możliwości dla młodzieży wiejskiej, spotka się z przychylnością mieszkańców. Ale tak nie jest. Organizacja zespołu staje się jednym z przejawów walki klasowej na wsi, przybierając coraz ostrzejszą formę. Dochodzi do niszczenia sprzętu sportowego, boiska i do publicznych bójek. Wroga propaganda szerzona przez bogaczy nie zraża jednak młodzieży garnącej się do sportu. Wraz z tężyzną fizyczną rozszerzają się horyzonty młodych — przestają godzić się z kułackim wyzyskiem. Bogacze wiejscy za wszelką cenę pragną zlikwidować zespół, który stał się ogniskiem uświadczenia społecznego i politycznego. Lecz młodzież otoczona opieką partii opiera się skutecznie wszelkim próbom rozbitcia. Skąptowanie jednego z najlepszych zawodników przez zakopiański klub sportowy nie załamuje zapału młodych sportowców.

Nagrodą za rzetelne wysiłki jest uznanie mistrzostwa narciarskiego Ludowych Zespołów Podhala.

Książka napisana żywo i ciekawie. Zawiera ona wiele akcentów wychowawczych, jak np.: zachowanie się Jędrka Jawienia na zawodach, który szalonym wysiłkiem, mimo słabej kondycji fizycznej, doprowadza swoją sprawność do wysokiej klasy sportowej. Ładnie i dyskretnie do fabuły wpleciony został motyw romantyczny, jakim jest miłość Łyszczarza do Krystyny, instruktorki ZMP. Młodzież przedstawiona została bez specjalnej idealizacji — są to ludzie dojrzewający, często błądzący, ale z całą namiętnością młodości dążący do wytkniętego szlachetnego celu.

W okresie rozwoju sportu dostępnego dla wszystkich, książka Bahdaja stanowi dobrą próbę przedstawienia tego zagadnienia w literaturze pięknej.

J. L.

Redaguje: Komitet Redakcyjny

Wydawca: Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.

Adres redakcji i administracji: Warszawa, Koszykowa 26.

Warunki prenumeraty: 18 zł. rocznie.

Nakład 12.000 egz. Papier drukowy satynowany kl. V, 61×86 cm, 60 g.
Obj. 1½ ark. Zam. nr 110 z dnia 20.II.52. Druk ukończono dn. 25.III.52
Warszawska Drukarnia Naukowa, W-wa, ul. Śniadeckich 8. 3-B-13693